

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра філології та методики початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації

проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 2 від 14.10. 2018 р.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА
З ПРАКТИКУМОМ

підготовки освітнього ступеня бакалавр

спеціальність 016 «Спеціальна освіта»

освітня програма «Корекційна психопедагогіка та логопедія»

Луцьк – 2018

Програма навчальної дисципліни “Сучасна українська мова з практикумом” підготовки освітнього ступеня бакалавра, галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності 016 «Спеціальна освіта», освітньої програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія».

Розробник: Здіховська Т. В., кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології та методики початкової освіти.

Рецензент: Костусяк Н. М., доктор філологічних наук, професор кафедри української мови.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри філології та методики початкової освіти

протокол № 2 від 13.09. 2018 р.

Завідувач кафедри

І. Б. Кузава

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

протокол № 1 від 14.09. 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

В. З. Антонюк

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристику навчальної дисципліни подаємо згідно з навчальним планом спеціальності та представляємо у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: 01 «Освіта/Педагогіка»	нормативна
Загальна кількість годин/ кредитів: 180/6	Спеціальність: 016 «Спеціальна освіта» освітня програма: «Корекційна психопедагогіка та логопедія»	Рік підготовки: I
		Семестр: I
		Лекції: 36 год.
		Практичні (семінари): 36 год.
ІНД: нема	Освітній ступінь: бакалавр	Самостійна робота: 96 год.
		Консультації: 12 год.
		Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Теоретичний курс “Сучасна українська мова з практикумом” займає важливе місце серед навчальних дисциплін, які забезпечують вищу педагогічну освіту.

У системі спеціальної освіти українська мова є важливим навчальним предметом. Збагачення активного словника дітей і засвоєння основ граматичної будови рідної мови є необхідною умовою розвитку логічного мислення, емоційного сприйняття й естетичної оцінки явищ навколишньої дійсності, могутнім виховним стимулом, що сприяє розвитку особистості. Мета курсу – формувати національно-мовну особистість; виховати розуміння потреби вивчення і постійного удосконалення рідної мови; сприяти розвитку духовних цінностей студентів та підвищувати рівень мовленнєвої культури майбутніх логопедів.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях: повинні знати:

- теоретичні основи з основних розділів сучасної української літературної мови;
- особливості фонетичної, лексичної, граматичної систем мови;
- специфіку української фонетики, лексики, морфології, синтаксису;
- правила орфоєпії, орфографії, граматики, пунктуації;
- стильову диференціацію сучасної української літературної мови;
- правила і принципи сучасної комунікації;

повинні вміти:

- характеризувати основні поняття курсу;
- здійснювати фонетичний, лексичний, морфологічний, синтаксичний та стилістичний аналіз мовних явищ;
- визначати риси мовних явищ, розрізняти їхні ознаки, причини виникнення і тенденції функціонування;
- досконало володіти усним і писемним мовленням, вміти висловлювати свою думку, обґрунтовувати власні судження і міркування;
- спілкуватись із дотриманням норм сучасної української літературної мови;
- доречно застосовувати набуті знання, уміння і навички в конкретній комунікативній ситуації, зокрема пов'язаній з педагогічним спілкуванням.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

За навчальним планом вивчення курсу передбачено протягом одного семестру. Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Фонетика. Орфоєпія. Графіка й орфографія.
2. Лексика і фразеологія. Лексикографія.
3. Морфологія української мови. Граматика.
4. Синтаксис і пунктуація.

Структуру навчальної дисципліни представлено у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Консультації
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Фонетика. Орфоєпія. Графіка й орфографія							
Тема 1. Вступ. Українська літературна мова	6	2				4	

Тема 2. Фонетика української мови	20	4	4			10	2
Тема 3. Орфоепічні та акцентуаційні норми української мови	16	4	4			6	2
Тема 4. Орфографічні норми української мови	20	4	6			10	2
Разом за змістовим модулем 1	62	14	14			30	6
Змістовий модуль 2. Лексика і фразеологія. Лексикографія							
Тема 5. Лексичні норми української мови	10	2	2			6	
Тема 6. Фразеологія української мови	10	2	2			6	
Тема 7. Лексикографія як розділ мовознавства	10	2				6	
Разом за змістовим модулем 2	30	6	4			18	
Змістовий модуль 3. Морфологія української мови. Граматика							
Тема 8. Морфеміка як розділ морфології	10	2	2			6	
Тема 9. Словотвір як розділ мовознавства	16	2	2			10	2
Тема 10. Граматичні норми української мови	22	4	6			10	2
Разом за змістовим модулем 3	48	8	10			26	4
Змістовий модуль 4. Синтаксис і пунктуація							
Тема 11. Синтаксис як розділ граматики. Словосполучення.	8	2	2			4	
Тема 12. Просте речення. Види простих речень.	11	2	2			6	1
Тема 13. Поняття складного речення.	11	2	2			6	1
Тема 14. Пряма мова і слова автора. Діалог.	10	2	2			6	
Разом за змістовим модулем 4	40	8	8			22	2
Усього годин	180	36	36			96	12

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 3

№	Тема	Кількість годин
1	Українська літературна мова. Мовні норми	4
2	Фонетика української мови	10
3	Орфоепічні та акцентуаційні норми української мови	6
4	Орфографічні норми української мови	10
5	Лексичні норми української мови	6
6	Фразеологія української мови	6
7	Лексикографія як розділ мовознавства	6
8	Морфеміка як розділ морфології	6
9	Словотвір як розділ мовознавства	10
10	Граматика як розділ мовознавчої науки	10
11	Синтаксис як розділ граматики. Словосполучення	4
12	Просте речення	6
13	Складне речення	6
14	Пряма мова і слова автора. Діалог. Сильова диференціація сучасної української літературної мови	6
	Разом	96

КОНСУЛЬТАЦІЇ

Таблиця 4

№	Тема	Кількість годин
1	<p>Фонетика української мови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аспекти вивчення фонетики. 2. Особливості роботи мовних органів при творенні голосних і приголосних звуків. 3. Класифікація голосних і приголосних звуків. 4. Відмінність фонемі від звука (подати у вигляді порівняльної таблиці). 	2
2	<p>Орфоепічні та акцентуаційні норми української мови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вимова голосних звуків. 2. Вимова приголосних звуків та звукосполучень. 3. Особливості наголошення слів в українській мові. 	2
3	<p>Орфографічні норми української мови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написання суфіксів і префіксів. 2. Апостроф у словах. 3. Написання складних та іншомовних слів. 	2

4	<p align="center">Словотвір як розділ мовознавства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Похідне слово як основна одиниця словотвору. 2. Твірна основа. Види словотвірних формантів. 3. Способи творення складних і складених слів. 4. Неморфологічні способи деривації. 	2
5	<p align="center">Граматичні норми української мови</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Граматичні категорії іменника, займенника, прикметника, числівника. 2. Дієслівні утворення, форми і категорії. 3. Дієприкметник. Дієприслівник. 4. Прислівник як окрема частина мови 5. Службові частини мови. 	2
6	<p align="center">Синтаксис і пунктуація</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розділові знаки в простому реченні (односкладному, двоскладному, ускладненому). 2. Розділові знаки в складносурядному та складнопідрядному, безсполучниковому реченнях. 3. Розділові знаки при прямій мові. Діалог. 	2
	Разом	12

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

ІНДЗ нема.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з двох змістових модулів. У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається з сумарної кількості балів за:

- 1) поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
- 2) модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Таблиця 5

Поточний контроль (мах = 40 балів)														Модульний контроль (мах = 60 балів)				Сума			
Модуль I														Модуль II				100			
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3					Змістовий модуль 4		МКР 1	МКР 2		МКР 3	МКР 4	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16						T17
2	2	2	2	3	2	2	3	2	2	2	2	3	2	2	3	2	2	20	10	15	15

Шкала оцінювання

Таблиця 6

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Здиховська Т. В. Сучасна українська мова з основами культури й техніки мовлення. Робоча навчальна програма та методичні рекомендації з курсу / Т. В. Здиховська. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 43 с.

Основна

1. Бурячок А. А. Довідник з українського правопису / А. А. Бурячок, Л. С. Паламарчук, В. М. Русанівський, Н. І. Тоцька. – Київ : Рад. школа, 1984. – 280 с.
2. Глазова О. П. Українська орфографія. Правила, тренувальні вправи, контрольні завдання, диктанти : [навч. посіб.] / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2004. – 284 с.
3. Гриб В. П. Постановка мовного голосу / В. П. Гриб. – Луцьк, 2001.
4. Громик Ю. В. Український правопис : [навч. посіб.] / Ю. В. Громик. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 140 с.
5. Заболотний О. В. Синтаксис і пунктуація на уроках української мови : [навч. посіб.] / О. В. Заболотний. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2002. – 136 с.
6. Клипа Н. І. Українська мова. Синтаксис і пунктуація : [навч. посіб.] / Н. І. Клипа, А. М. Кайдаш. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М.Гоголя, 2007. – 160 с.
7. Козачук Г. О. Практичний курс української мови : [навч. посіб.] / Г. О. Козачук, Н. Г. Шкурятяна. – К. : Вища школа, 1993. – 367 с.
8. Козленко І. В. Українська пунктуація : [навч. посіб.] / І. В. Козленко. – К. : Вид.-поліграф. центр "Київ. ун-т", 2009. – 320 с.
9. Орфографічний словник української мови / уклад. С. І. Головащук [та ін.]. – К. : Довіра, 1999. – 989 с.
10. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : [підруч.] / М. Я. Плющ. – К. : Слово, 2010. – 327 с.
11. Пунктуаційний практикум з сучасної української мови : контрольні завдання / уклад. Л. М. Томусяк [та ін.]. – Чернівці : Рута, 2000. – 44 с.
12. Савченко І. С. Пунктуація сучасної української мови / І. С. Савченко. – Черкаси : Відлуння-Плюс, 2006. – 151 с.

13. Словник труднощів української мови / за ред. С. Я. Єрмоленко. – К. : Вища школа, 1989. – 183 с.
14. Сучасна українська літературна мова / за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища школа, 1997. – 493 с.
15. Сучасна українська літературна мова / за ред. О. Д. Пономарева. – К. : Либідь, 1998. – 416 с.
16. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / за заг. ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. Думка, 1969. – 583 с.
17. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис : підруч. / А. К. Мойсієнко [та ін.]. – К. : Знання, 2010. – 374 с.
18. Сучасний словник іншомовних слів / уклад. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2006. – 789 с.
19. Український правопис. – К. : Наук. думка, 2007. – 286 с.
20. Шевелева Л. А. Український правопис у таблицях : правила, винятки, приклади, коментарі : [навч. посіб.] / Л. А. Шевелева. – Х. : Світ дитинства, 2000. – 64 с.
21. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови : [навч. посіб.] / І. П. Ющук. – К. : Освіта, 1993. – 288 с.
22. Януш Я. В. Основні правила українського правопису : [навч. посіб.] / Я. В. Януш. – К. : КНЕУ, 2000. – 68 с.
23. Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова : практикум із пунктуації : [навч. посіб.] / М. Г. Яцимірська. – К. : Знання, 2009. – 262 с.
24. Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова. Пунктуація : [навч. посіб.] / М. Г. Яцимірська. – Л. : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 286 с.

Додаткова

1. Антисуржик : Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / [за заг. ред. О. Сербенської]. – Львів, 1994. – С. 12–38.
2. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо / Б. Д. Антоненко-Давидович. – К. : Укр. книгарня, 1997. – С. 7–56.
3. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення / Н. Д. Бабич. – Львів, 1990. – С. 46–84.
4. Багмут А. Й. Інтонація як засіб мовної комунікації / А. Й. Багмут, І. В. Борисик, Г. П. Олійник. – К., 1980. – С. 22–31.
5. Багмут А. Й. Інтонація спонтанного мовлення / А. Й. Багмут, І. В. Борисюк, Г. П. Олійник. – К., 1985. – С. 13–16.
6. Багмут А. Й. Семантика і інтонація в українській мові / А. Й. Багмут. – К., 1991. – С. 6–58.
7. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : [підруч.] / Ф. С. Бацевич. – К. : Вид. центр «Академія», 2004. – С. 52–104.
8. Безпояско О. К. Граматика української мови. Морфологія : [підруч.] / О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. – К. : Либідь, 1993. – С. 4–156.
9. Бобир О. Етикет учителя : [навч.-метод. посіб.] / О. Бобир. – К. : Ленвіт, 2004. – С. 4–34.
10. Бобир О. В. Етикет учителя : [навч.-метод. посіб.] / О. В. Бобир. – К. :

Слово, 2009. – С. 2–23.

11. Богдан С. К. Мовний етикет українців : традиції і сучасність / С. К. Богдан. – К. : Рідна мова, 1998. – С. 6–85.

12. Васянович Г. П. Педагогічна етика : [навч.-метод. посіб.] / Г. П. Васянович. – Львів : Норма, 2005. – С. 34–42.

13. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2005. – С. 8–486.

14. Винницький В. Українська акцентна система : становлення, розвиток / В. Винницький. – Львів, 2002. – С. 3–34.

15. Волкотруб Г. Й. Стилїстика ділової мови / Г. Й. Волкотруб. – К. : МАУП, 2002. – С. 23–29.

16. Волох О. Т. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Словотвір / О. Т. Волох. – К. : Вища шк., 1986. – С. 6–156.

17. Гриб В. П. Постановка мовного голосу / В. П. Гриб. – Луцьк, 2001. – С. 5–23.

18. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : [навч. посіб. для студ. аграрних вищих навч. закладів та коледжів] / Т. Б. Гриценко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – С. 12–126.

19. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності : стилїстика та культура мови / С. Я. Єрмоленко. – К. : Довіра, 1999. – С. 34–78.

20. Іванишин В. Мова і нація / В. Іванишин, Я. Радевич-Винницький. – [вид. 4-е, доп.]. – Дрогобич, 1994. – С. 3–45.

21. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови / С. Караванський. – К. : Українська книга, 2004. – С. 23–234.

22. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики / С. Караванський. – Л. : БаК, 2006. – С. 23–189.

23. Караванський С. Секрети української мови / С. Караванський. – Л. : БаК, 2009. – С. 23–43.

24. Комарова І. Культура педагогічного спілкування вчителя / І. Комарова // Шлях освіти. – 2001. – № 1. – С. 8–46.

25. Корніяка О. Мистецтво гречності / О. Корніяка. – К., 1995. – С. 10–16.

26. Культура фахового мовлення : [навч. посіб.] / [за ред. Н. Д. Бабич]. – Чернівці : Книги–ХХІ, 2005. – С. 15–86.

27. Мацюк З. Українська мова професійного спрямування : [навч. посіб.] / З. Мацюк, Н. Станкевич. – К. : Каравела, 2008. – С. 3–234.

28. Мацько Л. І. Українська мова : [посібник] / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко. – [2-е вид.] – К. : Либідь, 1996. – С. 3–87.

29. Мацько Л. І. Стилїстика української мови : [підручник] / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. – К. : Вища шк., 2003. – С. 34–78.

30. Мацько Л. І. Культура фахової мови : [навч. посіб.] / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – С. 2–256.

31. Меш Г. Ш. 10 уроків ораторської майстерності тим, хто вчиться виступати публічно / Г. Ш. Меш. – К., 1993. – С. 3–65.

32. Михайлюк В. О. Українська мова професійного спілкування : [навч. посіб.] / В. О. Михайлюк. – К. : ВД «Професіонал», 2005. – С. 4–54.
33. Непийвода Н. Практичний російсько-український словник. Найуживаніші слова і вислови / Н. Непийвода. – К. : Основа, 2000. – С. 3–98.
34. Огієнко І. Історія української літературної мови / І. Огієнко. – К. : Либідь, 1995. – С. 32–65.
35. Орфографічний словник української мови / [уклад. І. С. Головащук]. – К., 1994. – С. 3–486.
36. Орфоепічний словник української мови. – К., 1995. – С. 2–598.
37. Полюга М. П. Словник антонімів української мови / [за ред. Л. С. Паламарчука]. – К. : Довіра, 1999. – С. 8–239.
38. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови / О. Д. Пономарів. – К. : Либідь, 1993. – С. 9–198.
39. Пономарів О. Культура слова : мовностилїстичні поради : [навч. посіб.] / О. Пономарів. – К. : Либідь, 1999. – С. 12–68.
40. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : [навч. посіб.] / Я. Радевич-Винницький. – К. : Знання, 2006. – С. 17–33.
41. Ревуцький Д. Живе слово / Д. Ревуцький. – Львів, 2001. – С. 4–29.
42. Русанівський В. М. Історія української літературної мови / В. М. Русанівський. – К., 2001. – С. 56–78.
43. Сагач Г. М. Золотослів : [навч. посіб.] / Г. М. Сагач. – К., 1993. – С. 23–57.
44. Семеног О. М. Культура наукової української мови : [навч. посіб.] / О. М. Семеног. – К. : «Академвидав», 2010. – С. 43–59.
45. Сербенська О. Культура усного мовлення : [навч. посіб.] / О. Сербенська. – К. : Центр навч. літ-ри, 2004. – С. 3–49.
46. Скіпачевич О. В. Вчимо емоційно правильно сприймати художній текст / О. В. Скіпачевич // Почат. шк. – 1996. – № 12. – С. 56–68.
47. Словник-довідник з культури української мови / [Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак]. – К. : Знання, 2006. – С. 2–235.
48. Стахів М. Український комунікативний етикет : [навч.-метод. посіб.] / М. Стахів. – К. : Знання, 2008. – С. 11–23.
49. Струганець Л. В. Теоретичні основи культури мови : [навч. посіб.] / Л. В. Струганець. – Тернопіль, 1997. – С. 9–19.
50. Українська мова : енциклопедія. – К., 2000. – С. 345–389.
51. Сучасний словник-мінімум іншомовних слів. – К. : Довіра, 2008. – С. 31–37.
52. Сучасна українська мова / [за ред. М. Я. Плющ]. – К. : Рад. шк., 1994. – С. 111–186.
53. Український орфографічний словник : Близько 174 тис. слів / [за ред. В. Г. Склярєнка]. – К. : Довіра, 2009. – С. 45–56.
54. Чак Є. Мовний етикет : «Дорогий друже!», «Бажаю щастя!» / Є. Чак // Дивослово. – 1998. – № 1. – С. 60–64.
61. Чак Є. Мовний етикет : «Щасливенько!» / Є. Чак // Дивослово. – 1998. – № 10. – С. 12–34.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Українська мова – національна мова українського народу, одна із форм вияву його національної культури. Поняття літературної мови.
2. Місце української мови серед інших слов'янських мов.
3. Походження української мови. Періодизація історії української літературної мови.
4. Мовні норми сучасної літературної мови.
5. Сильові різновиди усної та писемної форм української літературної мови. Поняття стилю. Загальна характеристика функціональних стилів в українській мові.
6. Предмет і завдання фонетики. Звуки і склади як фонетичні одиниці.
7. Мовний апарат. Робота мовних органів при утворенні голосних і приголосних звуків.
8. Голосні звуки, їх класифікація за горизонтальним рухом язика, ступенем підняття язика до піднебіння та участю губ.
9. Приголосні звуки, їх класифікація: за участю голосу і шуму (сонорні, шумні, дзвінкі, глухі); за місцем утворення (губні, передньоязикові, середньоязикові, задньоязикові, горлові); за способом творення (проривні, фрикативні, африкати, зімкнуто-прохідні, вібранти).
10. Співвідносність приголосних за дзвінкістю-глухістю, акустичні пари дзвінких-глухих приголосних; приголосні, що не мають співвідносного акустичного парного. Співвідносність приголосних за твердістю-м'якістю.
11. Асиміляція приголосних. Повна і часткова асиміляція. Регресивна асиміляція: за голосом, м'якістю, способом і місцем творення. Прогресивна асиміляція.
12. Подовження й подвоєння приголосних.
13. Дисиміляція приголосних; суміжна і на відстані.
14. Спрощення в групах приголосних. Відбиття явищ асиміляції, дисиміляції і спрощення на письмі.
15. Чергування приголосних звуків.
16. Фонетична транскрипція.
17. Орфоепія як розділ мовознавства. Основні правила української вимови.
18. Вимова голосних і приголосних звуків у різних позиціях, вимова звукосполучень.
19. Вимова слів, засвоєних з інших мов. Вимова абревіатур.
20. Зміни приголосних при їх збігу.
21. Наголос як засіб вираження лексичного й граматичного значення слів. Логічний, емпатичний і фразовий наголос.
22. Основні правила наголошування слів в українській мові.
23. Милозвучність мовлення. Поняття про евфонію.
24. Засоби милозвучності мови. Чергування прийменників *у-в*, *з-зі-із* та сполучників *і-й*.
25. Склад. Складоподіл.

26. Графіка. Історія письма. Неалфавітні види письма. Кирилиця. Український алфавіт, його писана та друкована форми. Співвідношення між буквами і звуками української мови.

27. Українська орфографія та її принципи: фонетичний, морфологічний, історичний (традиційний), смисловий.

28. Апостроф у словах.

29. Написання м'якого знака в словах.

30. Правопис префіксів.

31. Правопис слів іншомовного походження.

32. Написання складних слів.

33. Вживання великої літери.

34. Лексикологія. Словникове багатство української мови.

35. Багатозначні слова. Пряме і переносне значення слова. Типи переносних значень: метафора, метонімія, синекдоха.

36. Синоніми. Типи синонімів. Синонімічний ряд. Синонімія та багатозначність.

37. Антоніми, їх типи. Антонімічні пари.

38. Омоніми. Розмежування омонімії та багатозначності. Лексичні омоніми, омоформи, омофони, омографи.

39. Пароніми, їх різновиди.

40. Лексика української мови з погляду походження та функціонування.

41. Активна і пасивна лексика. Неологізми. Застаріла лексика: історизми, архаїзми.

42. Лексика української мови зі стилістичного погляду. Професіоналізми. Жаргонізми.

43. Поняття про фразеологію і фразеологічні звороти.

44. Типи фразеологічних одиниць.

45. Фразеологічні синоніми. Українсько-російські фразеологічні паралелі.

46. Джерела української фразеології. Стилістичне використання фразеологічних зворотів.

47. Граматика як наука. Розділи граматики (морфологія, синтаксис), їх основні структурні компоненти.

48. Граматичні значення слів в українській мові у співвідношенні з лексичним. Граматична форма слова і граматична категорія.

49. Предмет і завдання морфології. Морфемна будова слова. Основні типи морфем. Кореневі і афіксальні морфеми.

50. Словотвір як розділ мовознавства, що вивчає способи і засоби творення слів. Зв'язок словотвору з лексичною і граматичною системою слів. Словотворення як джерело збагачення словникового складу мови.

51. Структурні ознаки слів в українській мові. Словотворчі засоби. Поняття про похідну і твірну основу.

52. Морфологічні способи словотворення.

53. Неморфологічні способи словотворення: лексико-семантичний, морфологічно-синтаксичний, лексико-синтаксичний.

54. Загальна характеристика частин мови. Принципи виділення частин мови. Основні структурно-семантичні розряди слів. Перехід слів з однієї частини мови в іншу.
55. Іменник, його морфологічні ознаки та синтаксична роль.
56. Відмінювання іменників. Поділ іменників на відміни. Поділ іменників II відміни на групи. Іменники, що знаходяться поза відмінами.
57. Значення прикметника, його морфологічні ознаки і синтаксичні функції. Семантичні розряди прикметників.
58. Прикметник. Особливості відмінювання.
59. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників. Повні і короткі форми якісних прикметників.
60. Особливості творення відносних і присвійних прикметників.
61. Словозміна прикметників. Поділ прикметників на групи.
62. Числівник. Розряди числівників за значенням. Особливості відмінювання.
63. Займенник. Розряди займенників за значенням. Особливості відмінювання.
64. Правопис і відмінювання імен по батькові та прізвищ; географічних назв.
65. Значення дієслова, його морфологічні ознаки.
66. Дієслівні форми.
67. Категорія часу дієслова. Значення теперішнього, минулого і майбутнього часів.
68. Дієвідмінювання. Особові форми теперішнього часу I і II дієвідмін.
69. Дієприкметник як дієслівна форма. Активні дієприкметники теперішнього і минулого часу, особливості їх творення і вживання. Творення і вживання пасивних дієприкметників.
70. Дієприслівник як дієслівна форма, її значення та формальні ознаки. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду.
71. Значення, морфологічні ознаки і синтаксичні функції прислівника.
72. Основні особливості службових слів, якими вони відрізняються від повнозначних частин мови. Правопис прийменників і сполучників.
73. Частка. Значення і функції часток. Класифікація часток. Правопис часток.
74. Вигук як частина мови. Класифікація вигуків. Вигуки і звуконаслідувальні слова.
75. Види простих речень.
76. Головні й другорядні члени речення.
77. Тире між підметом і присудком.
78. Просте ускладнене речення.
79. Поняття складного речення.
80. Складносурядні сполучникові речення.
81. Складнопідрядні сполучникові речення.
82. Безсполучникові складні речення.
83. Розділові знаки при прямій мові. Пряма мова і слова автора. Діалог.